

EUROOPA KESKPANK

EUROOPA KESKPANK

EUROOPA KESKPANGA ARVAMUS,

17. märts 2011,

Euroopa Ülemkogu otsuse eelnõu kohta, millega muudetakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 136 seoses stabiilsusmehhanismiga liikmesriikide jaoks, mille rahaühik on euro

(CON/2011/24)

(2011/C 140/05)

Sissejuhatus ja õiguslik alus

10. jaanuaril 2011 sai Euroopa Keskpank (EKP) Euroopa Ülemkogu taotluse avaldada arvamust Euroopa Ülemkogu otsuse eelnõu kohta, millega muudetakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 136 seoses stabiilsusmehhanismiga liikmesriikide jaoks, mille rahaühik on euro ⁽¹⁾ (edaspidi „otsuse eelnõu”).

EKP arvamuse andmise pädevus põhineb Euroopa Liidu lepingu artikli 48 lõikel 6. EKP nõukogu on käesoleva arvamuse vastu võtnud kooskõlas Euroopa Keskpanga kodukorra artikli 17.5 esimese lausega.

Üldised märkused

1. Rahaliidus on rangem eelarve- ja makromajanduslik järelevalve kohane instrument, et minimeerida riigivõlakriisiga seotud riske hiljuti Euroopa Liidus kogetud ulatuses ja tõsiduses. Selleks on EKP esitanud „radikaalse hüppe” idee majandus- ja rahaliidu (*economic and monetary union*, EMU) majanduse juhtimises, mis peaks süvendama majandusliitu ja vastama majandusliku integratsiooni ja vastastikuse sõltuvuse astmele, mis on juba saavutatud liikmesriikides, mille rahaühik on euro. Oma ettepaneku selliseks „radikaalseks hüppeks” on EKP esitanud oma 10. juuni 2010 avalduses „Reinforcing economic governance in the euro area” ja teinud vastavad konkreetset õiguslikud ettepanekud EKP 16. veebruari 2011. aasta arvamuses CON/2011/13 Euroopa Liidu majanduse juhtimise reformi kohta ⁽²⁾.
2. Kuna riigivõlakriis jääb päevakohaseks isegi rangema eelarve- ja makromajanduslik järelevalve tingimustes ning arvestades eesmärki tagada euroalal tervikuna stabiilsus, on soovitatav asutada alaline kriisijuhtimise raamistik, mis võiks viimase meetmena võimaldada ajutist finantstuge tururahastamisele takistatud liigipääsuga liikmesriikidele, mille rahaühik on euro. Selline raamistik tuleks kujundada viisil, mis minimeerib moraalariski ja suurendab motivatsiooni võtta eelarve- ja makromajandusliku korrigeerimiseks ennetavaid meetmeid.
3. Hiljuti tõestasid liikmesriigid, mille rahaühik on euro, oma otsusekindlust tagada euroala finantsstabiilsus ja koostasid selleks kahepoolsete laenude paketi Kreeka Vabariigile ja asutasid piiratud vastusega äriühingu EFSF (*European Financial Stability Facility*), mis tegutseks kui euroala valitsustevaheline ajutine üksus raskustes olevate liikmesriikide aitamiseks. EFSF tegutseb paralleelselt Euroopa Liidu Euroopa

⁽¹⁾ Vt Euroopa Ülemkogu 16–17. detsember 2010 järeldused.

⁽²⁾ ELTs veel avaldamata. Vt ka EKP presidendi sissejuhatavat sõnavõttu pärast EKP nõukogu 4. novembri 2010 koosolekut.

finantsstabiilsusmehhanismiga (*European Financial Stabilisation Mechanism*, EFSM) ja sealt rahastamine toimub, sarnaselt Kreeka Vabariigile suunatud laenupaketiga, abi taotlevate liikmesriikide ja liikmesriikide, mille rahaühik on euro, nimel tegutseva komisjoni poolt läbiräägitud rangete tingimuste alusel, koordineeritult EKP ja Rahvusvahelise Valuutafondiga (IMF) ning saades heakskiidu abi andvatelt liikmesriikidelt, mille rahaühik on euro.

4. Eespool osutatu tõttu ja korrates ideed rangema eelarve- ja makromajandusliku järelevalve kohta kooskõlas arvamusega CON/2011/13 toetab EKP otsuse eelnõu. Pärast liikmesriikide heakskiitu otsuse eelnõule tekib Euroopa Liidu toimimise lepingusse (ELTL) uus artikli 136 lõige 3. Selle alusel peavad liikmesriigid, mille rahaühik on euro, asutama alalise mehhanismi nimega Euroopa stabiilsusmehhanism (*European Stability Mechanism*, ESM) ⁽¹⁾. ESM käivitatakse, kui see on mõõdapääsmatu euroala kui terviku stabiilsuse tagamiseks, ja selle alusel võib ajutist finantsabi anda ainult rangetel tingimustel. ESM asendab senised ajutised EFSM ja EFSF korraldused, mis kehtivad kuni juunini 2013 või nende tegevuse lõppemise kuupäevani.
5. Lisaks aitab ELTLi artikli 136 uue lõike 3 tekst juba enne selle jõustumist selgitada ja kinnitada, et ELTLi artikli 125 ulatus euroalal kui tervikul finantsstabiilsuse tagamise osas, s.o ajutise finantsabi käivitamine, on põhimõtteliselt vastavuses ELTLi artikliga 125, kui see on sellise tagamise osas mõõdapääsmatu ja toimub rangetel tingimustel. Samuti ei suurenda ELTLi artikli 136 lõige 3 liidu pädevust.
6. ESMi konkreetse kujunduse osas on ettevalmistustega alustatud. Neli omadust suurendaksid ESMi tõhusust ja lihtsustaksid selle tegevust: a) see tuleks asutada rahvusvahelise avaliku õigusega kooskõlas oleva lepingu kaudu, mille kiidavad heaks liikmesriigid, mille rahaühik on euro, nii et riikide õigus tuleb seada vastavusse lepingu sätetega; b) ESMi otsuste tegemise reeglid peaksid olema tõhusad, näiteks sätestades ESMi käivitamise liikmesriikide, mille rahaühik on euro, vastastikusel kokkuleppel; c) täies vastavuses lepinguga tuleks ESMile anda võime kasutada kohases valikus instrumente, et võimaldada turu akuutse ebastabiilsuse olukorras tulemuslikult edasikandumist tõrjuda; ja d) ESM peab järgima ettevaatliku ja usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtteid ning seda peavad auditeerima välis- ja siseaudiitorid.
7. Lisaks nendele neljale omadusele on fundamentaalne vajadus kaitsta ESMi moraalariski eest, mis kaasneb igasuguse kriisijuhtimise mehhanismiga. Meetmed (nagu näiteks IMFi kaasamine võlasuutlikkuse analüüsis, programmi läbirääkimised ja rahastamine, soodustusteta tingimused kooskõlas IMFi tavaga ning abi saanud liikmesriigi poolt eelarve- ja makromajandusliku korrigeerimise kava, mis on finantsabi tingimuseks, järgimise regulaarne ja range järelevalve) on mõõdapääsmatud liikmesriikide, mille rahaühik on euro, range eelarve- ja makromajandusliku poliitika jaoks tugeva ja kestva motivatsiooni loomiseks. Lisaks toetavad need meetmed eespool osutatud rangema eelarve- ja makromajandusliku järelevalve raamistiku tõhustamist liidus.
8. Otsuse eelnõu tähtsaim aspekt on, et see näeb ette valitsustevahelise mehhanismi, mitte liidu mehhanismi. EKP toetab liidu meetodile tuginemist ja eelistaks, et saadud kogemustest tulenevalt saaks ESMist kohasel ajal liidu mehhanism. Kuni selle ajani soovib EKP ESMi käivitavate asjaolude hindamisel ja finantsabi tingimuste osas anda liidu institutsioonidele olulise rolli, võttes arvesse nende ekspertteadmisi ja keskendumist liidu ühistele huvidele.
9. EKP ja eurosüsteemi osas võib EKP tegutseda ESM fiskaalagendina Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja (edaspidi „EKPSi põhikiri”) artikli 21.2 kohaselt, mis on sarnane liidu keskmise tähtajaga rahalise abi süsteemi ⁽²⁾, EFSM ja EFSFga, mille puhul ei võimalda ELTLi artikkel 123

⁽¹⁾ Vt eurorühma 28. novembri 2010 avaldus.

⁽²⁾ Vt EKP 20. aprilli 2009. aasta arvamuse CON/2009/37 (seoses ettepanekuga nõukogu määruse kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 332/2002, millega liikmesriikide maksebilansi toetamiseks luuakse keskmise tähtajaga rahalise abi süsteem) punkti 1 teist alapunkti (ELT C 106, 8.5.2009, lk 1).

saada ESMil eurosüsteemi osapooleks EKPSi põhikirja artikli 18 kohaselt. Viimase osas meenutab EKP, et keskpankade rahastamiskeeld ELTLi artiklis 123 on üks EMU arhitektuuri peamisi alussambaid ⁽¹⁾, seda nii liikmesriikide eelarvedistsipliini põhjustel ja ühtse rahapoliitika usaldusväärsuse säilitamiseks kui ka EKP ja eurosüsteemi sõltumatuse tõttu.

10. EKP soovib liikmesriikidel otsuse eelnõu viivitamata heaks kiita, et see saaks jõustuda ettenähtud kuupäeval 1. jaanuaril 2013.
11. EKP soovib otsuse eelnõu õigustehniliselt muuta. Konkreetsed redaktsioonilised ettepanekud on toodud lisas ja lisatud on vastavad selgitused.

Frankfurt Maini ääres, 17. märts 2011

EKP president
Jean-Claude TRICHET

⁽¹⁾ Vt EKP lähenemisaruanne, mai 2004, lk 24.

LISA

Muudatusettepanek

Komisjoni ettepaneku redaktsioon	EKP muudatusettepanek ⁽¹⁾
Muudatus	
Artikli 2 teine lõik	
„Käesolev otsus jõustub 1. jaanuaril 2013, tingimusel et esimeses lõigus osutatud teatised ...”.	„Käesoleva otsuse artikkel 1 jõustub 1. jaanuaril 2013, tingimusel et esimeses lõigus osutatud teatised ...”.

Selgitus

Ainult otsuse eelnõu artikkel 1 jõustub 1. jaanuaril 2013 kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 48 lõikega 6, kui riikide heakskiidu menetlus on selleks kuupäevaks lõppenud, või hilisemal kuupäeval pärast riikide heakskiidu menetluse lõppemist. Artikkel 2, mis käsitleb liikmesriikide kohustust teatada vastava riigi heakskiidu menetluse lõppemisest, jõustub koos otsuse eelnõuga kooskõlas ELTLi artikli 297 lõikega 2 (s.o kahekümnendal päeval pärast avaldamist Euroopa Liidu Teatajas, kui otsuse eelnõu ei ole kindlaks määranud kuupäeva), kuna ELi lepingu artikli 48 lõige 6 ei osuta selle teatamise erikohustuse jõustumisele.

⁽¹⁾ Rõhutatud kiri osutab EKP ettepanekule lisada uus tekst.